

Nr 26/1969.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskaps-
lag angående ändring av landskapslagen
om rätt att idka näring i landskapet
Åland.

Den 5 november 1968 överlämnade landstingsman Alarik Häggblom m.fl. en lagmotion till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland (Mot. nr 15/1968). Efter det lagmotionen i tvenne omgångar undergått behandling i landstingets lagutskott (Nr 9 och 9a/1968-69) och stora utskott (Nr 9 och 9a/1968-69), fattade Ålands landsting den 23 december 1968 beslut om antagande av nämnda landskapslag.

Republikens President fann sedermera den 11 april 1969, att landstinget genom ovensagda beslut överskridit sin lagstiftningsbehörighet och beslöt förordna, att förevarande landskapslag skulle förfalla. Presidentens skrivelse var av följande lydelse:

"Till Ålands landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 23 december 1968 fattat beslut om antagande av landskapslag angående ändring av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att jämlikt 13 § 1 mom. 9 punkten självstyrelselagen för Åland tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet angående näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, och näring till självförsörjning, med iakttagande av näringsfrihetens grundsats, uppdelning i fria och reglementerade näringar samt annan än i 11 § 2 mom. samma lag avsedd näringsrätt. Beträffande den del av näringsrätten, som omnämnes i sist-sagda lagrum, har lagstiftningsrätten förbehållits rikets lagstiftande organ. Enligt 4 § självstyrelselagen är rätten att inom landskapet driva näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, beroende av i lagrummet nämnda förutsättningar.

I 4 § 5 mom. självstyrelselagen bemyndigas landskapsstyrelsen ehuru de i 2, 3 och 4 mom. samma paragraf stadgade förutsättningarna ej föreligger, då skäl därtill är, efter prövning i varje särskilt fall att lämna tillstånd till sådan näringsutövning, varom i paragrafen är fråga. Jämlikt 4 § landskapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland kan sådant tillstånd begränsas att omfatta blott viss näring. Medelst det granskning underkastade landstingsbe-

slutet har till 4 § nämnda landskapslag fogats ett nytt 2 moment, vari bestämmes att, ifall tillstånd beviljats på grund av ansökan, som gäller viss till sin omfattning bestämd uppgift, upphör tillståndet att gälla sedan denna uppgift slutförts. Efter det landstinget den 26 mars 1956 fattat beslut om antagande av landskapslag om rätt att idka näring i landskapet Åland enligt vars 4 § i 4 § 5 mom. självstyrelselagen avsett tillstånd kunde beviljas för viss tid och återkallas, om i tillståndet givna föreskrifter icke iaktogs, förordnade Jag medelst resolution den 6 juli 1956 att landstingsbeslutet skulle förfalla, emedan självstyrelselagen icke förutsatte och det jämväl var i strid med näringsfrihetens grundsats, som landstinget jämlikt 13 § 1 mom. 9 punkten självstyrelselagen ägde iakttaga, att rätten att idka näring kunde begränsas till tiden eller tillstånd till näringsutövning återkallas i andra fall än de, varom stadgades i lagarna och förordningarna om reglementerade näringar. Det i 4 § 2 mom. av förevarande landstingsbeslut avsedda tillståndet komme visserligen att vara begränsat till tiden, men då tidsbegränsningen i detta fall härrör av sakens natur, föranleder bestämmelsen icke anmärkning i behörighets-hänseende.

Bland de i 5 § landskapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland nämnda reglementerade näringarna uppräknas jämväl sådana, beträffande vilka lagstiftningsrätten tillkommer riket. De i 9 § 1, 2 och 3 mom. samt 10 § av det granskning underkastade landstingsbeslutet ingående stadgandena komme att gälla även sistsagda näringar och är sålunda till denna del av rikslagstiftningsnatur. Stadgandet i 9 § 4 mom. av beslutet hänför sig till rättegångsväsendet och underligger på denna grund rikets lagstiftningskompetens. Stadganden av rikslagstiftningsnatur kan med stöd av 14 § 4 mom. självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptagas i landskapslag om de i sak är överensstämmande med motsvarande stadganden i rikets lag. Så är ock förhållandet beträffande förenämnda övriga stadganden i beslutet förutom 9 § 2 mom. Enligt sistsagda moment skulle näringsidkare, som gjort näringsanmälan på ort utom landskapet, där-est han utsträcker sin näringsverksamhet till landskapet sålunda, att vara eller tjänst, för vilken han betingar sig ersättning, till en väsentlig del produceras inom landskapet, men egentlig avdelning eller filial likväl icke inrättas, vara skyldig att göra anmälan hos vederbörande myndighet på den ort, där verksamheten inom landskapet huvudsakligen bedrives. Stadgandet saknar motsvarighet i den uti riket gällande lagen den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring

-3-

och emedan det, såsom ovan framhållits, komme att gälla även näringar, beträffande vilka lagstiftningsrätten tillkommer riket, har landstinget härvidlag överskridit sin lagstiftningsbehörighet.

På grund av det ovan anförda har Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen beslutat förordna, att förevarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 11 april 1969.

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t

Urho Kekkonen

T.f. justitieminister

S. Suorttanen."

Av förenämnda skrivelse följer således, att landskapsstyrelsen visserligen icke vore berättigad att för viss tid bevilja i 4 § 5 mom. självstyrelselagen avsett tillstånd eller återkalla dylikt tillstånd, om i tillståndet givna föreskrifter icke iakttogs, men att detta icke utgjorde hinder för att sådant tillstånd kunde beviljas endast för genomförande av viss till sin omfattning bestämd uppgift. Då ett sådant stadgande, särskilt då fråga är om prestationer enligt entreprenadavtal, skulle komma att underlätta landskapsstyrelsens handläggning av dispensärenden, har landskapsstyrelsen funnit det påkallat att i brådskande ordning få till stånd förenämnda ändring av landskapets näringslag.

Vad sedan gäller 9 § 2 mom. av ifrågavarande landstingsbeslut föreslår landskapsstyrelsen ett tillägg, enligt vilket detta moment icke skulle tillämpas på näringar, som avses i 11 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland, det vill säga de näringar, beträffande vilka lagstiftningsrätten tillkommer rikets lagstiftande myndigheter.

Genom förordningen den 24 juni 1969 om kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel (FFS 436/69) har bestämmelser angående bedrivande av kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel utfärdats i riket. Förordningen grundar sig på ett tillägg till 3 § rikets lag angående rättighet att idka näring av den 12 augusti 1966 (FFS 442/66), enligt vilket ifrågavarande rörelser är reglementerade. Då kioskhandeln på grund av bland annat den expanderande turismen fått en allt större utbredning i landskapet och en utveckling av automathandeln är att vänta har landskapsstyrelsen funnit det ändamålsenligt föreslå, att sagda rörelser även skulle hänföras till de reglementerade näringarna i landskapet. För den skull föreslås ett tillägg till 5 § 1 mom. Landskapsstyrelsen avser att till höstsessionen förelägga landstinget ett förslag till särskild landskapslag i detta syfte.

-4-

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vörd-
samt förelägga landstinget till antagande följande

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet
Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 9 och 10 §§ land-
skapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet
Åland (11/57) samt fogas till lagens 4 § ett nytt 2 moment och till
lagens 5 § 1 mom., sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 4 ap-
ril 1963 (8/63), en ny 23) punkt, såsom följer:

4 §

Har tillstånd beviljats på grund av ansökan, som gäller viss till
sin omfattning bestämd uppgift, upphör tillståndet att gälla sedan
denna uppgift slutförts.

5 §.

Nedannämnda näringar äro underkastade de villkor och bestämmelser
som äro eller framlämnas vara meddelade i särskilda lagar och författ-
ningar, nämligen

23) kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel.

9 §.

Näringsidkare, som inrättar avdelning eller filial på annan ort än
den där hans huvudrörelse är belägen, skall anmäla härom hos veder-
börande myndighet på den ort där avdelningen eller filialen förlagts
och tillika uppgiva vem som kommer att förestå denna rörelse samt var
huvudrörelsen bedrivs. Lag samma vare, där den, som icke är bosatt
på Åland, härstädes inrättar avdelning eller filial av sin utom land-
skapet bedrivna näringsrörelse.

Därest näringsidkare, som gjort näringsanmälan på ort utom landska-
pet, utsträcker sin näringsverksamhet till landskapet sålunda, att va-
ra eller tjänst, för vilken han betingar sig ersättning, till en vä-
sentlig del produceras inom landskapet, men egentlig avdelning eller
filial likväl icke inrättas, är han skyldig att göra näringsanmälan
hos vederbörande myndighet på den ort där verksamheten inom landskapet
huvudsakligen bedrivs. Detta mom. tillämpas dock icke på sådana nä-
ringar, som avses i 11 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland.

Skall näringsrörelse förestås av annan än den, vilken anmälts såsom

-5-

rörelsens innehavare eller föreståndare, bör anmälan göras därom på sätt tidigare är sagt.

Beträffande skyldighet för rörelsens föreståndare att på rörelsens vägnar svara i rättegång, som föranledes av rörelsen, gäller vad därom i rikslagstiftningen är stadgat.

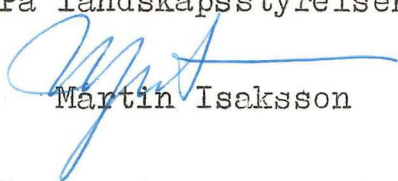
10 §.

Den som upphör med utövande av näring i landskapet, bör hos den i 6 § omförmälda myndigheten därom göra skriftlig anmälan.

Mariehamn, den 12 augusti 1969.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

 Martin Isaksson

Lagberedningssekreterare

 Sune Carlsson.